

Załącznik Nr 1 do Zarządzenia Nr 7/2019
Z dnia 23.05.2019 r.
Dyrektora Liceum Ogólnokształcącego
im. Jana Kochanowskiego w Zwoleniu

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. JANA KOCHANOWSKIEGO

26-700 Zwoleni, ul. Żeromskiego 34 tel. 48 676 22 80

**PROCEDURY POSTĘPOWANIA
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH
w Liceum Ogólnokształcącym
im. Jana Kochanowskiego
w Zwoleniu**

Spis treści:

- I. Podstawa prawna.
- II. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku uzyskania informacji o zachowaniach ucznia świadczących o jego demoralizacji.
- III. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków.
- IV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.
- V. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.
- VI. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat.
- VII. Procedura postępowania nauczyciela/wychowawcy wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.
- VIII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia przypadków kradzieży na terenie szkoły.
- IX. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii i innych przestępstw seksualnych w szkole.
- X. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.
- XI. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia aktów przemocy i agresji w szkole – fala.
- XII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku obecności na terenie szkoły osób lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.
- XIII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku próby samobójczej ucznia.
- XIV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku żałoby po śmierci ucznia.
- XV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku epizodu psychiatrycznego ucznia.
- XVI. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku zagrożenia atakiem terrorystycznym.

I. Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 7 września o systemie oświaty (Dz. U. 2004r. Nr 256, poz.2572 ze zm.)
2. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2014r. poz. 191 i 1198)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35 póź230 z późniejszymi zmianami)
4. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 2002r. Nr 11, poz.109 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny Dz. U. 1997 nr 88 poz.553
6. Ustawa z dnia 26 maja 1971r. Kodeks wykroczeń Dz. U. 1971 nr 12 poz.114
7. Ustawa z dnia 20 marca 2004r. o pomocy społecznej Dz. U. 2004 nr 64 posz393
8. Ustawa z dnia 14.06. 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego Dz. U. 1960 nr 30 poz. 168
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii Dz. U. 2005 nr179 poz. 1485
10. Ustawa z dnia 26.10.1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982r. Nr 35, poz. 228 z późn. zm. Dz. U. 2002r. Nr 11, poz.109 i Dz. U. z 2007r. Nr 70, poz.473 i Nr 115, poz.793)
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493)
12. Ustawa z 9.11.1995r. o ochronie przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 1996r. Nr 10, poz.55)
13. Ustawa z dnia 19.08.1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz.535)
14. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (Dz. U. r30, poz.179 ze zm.)
15. Uchwała nr 186/2006 Rady Ministrów z dnia 7 listopada 2006r. w sprawie działania administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach
16. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 18 stycznia 2005r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz niedostosowanej społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych - Dz. U. 2005 w 19 poz.167 (nowe okno)
17. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych - Dz. U. 2007 nr 83 poz.562; Dz. U. 2004 ar 169 poz. 1768 (nowe okno)
18. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem – Dz. U 2003 nr 26 poz.226
19. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach - Dz. U. 2008 ar 11 poz.114; Dz. U. 2002 nr 3 poz. 28
20. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31.12.2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2003 nr 6 poz.69)
21. Zarządzenie nr 590 Komendanta Głównego Policji z dnia 24.10.2003 w sprawie metod i form wykonywania zadań przez policjantów w zakresie przeciwdziałania demoralizacji i przestępczości nieletnich

II. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku uzyskania informacji o zachowaniach ucznia świadczących o jego demoralizacji.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń który, nie ukończył 18 lat używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o jego demoralizacji (naruszenie zasad współżycia społecznego, popełnienie czynu zabronionego, systematyczne uchylanie się od obowiązku nauki, wścążostwo, udział w działalności grup przestępczych).

1. Nauczyciel przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca informuje o fakcie pedagoga/psychologa szkolnego i dyrekcję szkoły.
3. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców ucznia i przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami oraz – w ich obecności – z uczniem. W przypadku potwierdzenia uzyskanej informacji, zobowiązuje do zaniechania negatywnego postępowania, rodziców zaś bezwzględnie do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
4. Jeżeli rodzice odmawiają współpracy z kadrą pedagogiczną lub nie reagują na wezwanie do stawiennictwa w szkole, a nadal z wiarygodnych źródeł napływają informacje o wymienionych wyżej przejawach demoralizacji nieletniego, szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję (specjalistę ds. nieletnich). Podobnie w sytuacji, gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych (rozmowa z rodzicami, ostrzeżenie ucznia, spotkania z pedagogiem/psychologiem itp.) i ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów.

Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji, zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 26.10.1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. Jeżeli uczeń przejawia powyższe zachowania po ukończeniu 18 roku życia (a nie jest to udział w działalności grup przestępczych czy popełnienie przestępstwa), sposób postępowania nauczyciela w takim przypadku jest uregulowana w Statucie szkoły.

W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez ucznia, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 paragraf 2 kodeksu postępowania karnego, szkoła jako instytucja jest zobowiązana niezwłocznie powiadomić prokuratora lub Policję.

III. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji podejrzenia, że na terenie szkoły znajduje się uczeń pod wpływem alkoholu lub narkotyków.

- 1) Powiadamia o swoich przypuszczeniach wychowawcę klasy.
- 2) Odizolowanie ucznia od reszty klasy, ale ze względów bezpieczeństwa niepozostawienie go samego; stwarza warunki, w których nie będzie zagrożone jego życie ani zdrowie.
- 3) Wzywa lekarza w celu stwierdzenia stanu zdrowia, ewentualnie udziela pomocy medycznej.

- 4) Zawiadamia o fakcie dyrekcję szkoły oraz rodziców/opiekunów, których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły.
- W przypadku odmowy ze strony rodziców/opiekunów, o pozostaniu ucznia w szkole, czy też przewiezieniu ucznia do placówki służby zdrowia, bądź też przekazania go do dyspozycji funkcjonariuszom policji decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
  - W przypadku ucznia będącego pod wpływem alkoholu – jeżeli rodzice odmawiają przyjazdu, a uczeń jest agresywny wobec kolegów, nauczycieli, bądź swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia albo zagraża życiu lub zdrowiu innych – szkoła zawiadamia najbliższą jednostkę Policji.
  - W przypadku stwierdzenia stanu nietrzeźwości (stężenie we krwi powyżej 0,5promila alkoholu lub w wydychanym powietrzu powyżej 0,25 mg alkoholu w 1 dm³) Policja ma możliwość przewiezienia ucznia do izby wytrzeźwień (max. do 24 godzin). O fakcie umieszczenia zawiadamia się rodziców/opiekunów (oraz sąd rodzinny jeśli uczeń nie ukończył 18 lat).
- 5) Jeżeli zdarzenia, w których uczeń (przed ukończeniem 18 lat) znajduje się pod wpływem alkoholu lub narkotyków na terenie szkoły, powtarzają się, świadczą to o jego demoralizacji. Nakłada to na szkołę obowiązek powiadomienia Policji (specjalisty ds. nieletnich) lub sądu rodzinnego o tej szczególnej sytuacji.

Spożywanie przez ucznia, który ukończył 17 lat, alkoholu na terenie szkoły stanowi wykroczenie z art. 43¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Należy o tym fakcie powiadomić Policję. Dalszy ciąg postępowania leży w kompetencji tej instytucji.

IV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk.

1. Nauczyciel zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu Policji, próbuje (o ile to jest możliwe w zakresie działań pedagogicznych) ustalić, do kogo znaleziona substancja należy.
2. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrekcję szkoły, wzywa Policję.
3. Po przyjeździe Policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informację dotyczące szczegółów zdarzenia.

V. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk.

1. Nauczyciel w obecności innej osoby (wychowawca, pedagog, dyrektor itp.) ma prawo żądać, aby uczeń pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży), ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich związku z poszukiwaną

substancją. Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla Policji.

2. O swoich spostrzeżeniach powiadamia dyrekcję szkoły.
3. Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu rodziców/opiekunów ucznia i wzywa ich do natychmiastowego stawienia się w szkole.
4. W przypadku, gdy uczeń na prośbę nauczyciela nie chce przekazać substancji, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa Policję, która po przyjeździe przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znaną substancję i zabiera ją do ekspertyzy.

*Jeżeli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel, po odpowiednim jej zabezpieczeniu, zobowiązany jest bezzwłocznie przekazać ją do jednostki Policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję. Całe zdarzenie nauczyciel dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę wraz ze swoimi spostrzeżeniami.

Zgodnie z przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – w Polsce karalne jest:

- Posiadanie każdej ilości środków odurzających lub substancji psychotropowych;
- Wprowadzanie do obrotu środków odurzających;
- Udzielanie innej osobie, ułatwianie lub umożliwianie ich użycia oraz nakłanianie do użycia;
- Wytwarzanie i przetwarzanie środków odurzających.

Każde z opisywanych zachowań jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów Ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat a nie ukończył 17 lat.

Uczeń, który dopuszcza się powyższych czynów po ukończeniu 17 lat popełnia przestępstwo i podlega przepisom ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – kodeks postępowania karnego.

VI. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat.

1. Postępowania wobec sprawcy czynu karalnego/przestępstwa:
  - niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
  - ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia;
  - przekazanie sprawcy (o ile znamy go i przebywa na terenie szkoły) dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu pod opiekę;
  - powiadomienie rodziców ucznia;
  - niezwłoczne powiadomienie Policji, w przypadku gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała itp.) lub sprawca nie jest uczniem szkoły, a jego tożsamość nie jest nikomu znana;

- zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa i przekazanie ich Policji (np. nóż lub przedmiot pochodzący z kradzieży).

VII. Procedura postępowania nauczyciela/wychowawcy wobec ucznia, który stał się ofiarą czynu karalnego.

Nauczyciel/wychowawca będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

- Udzielenia pierwszej pomocy (pomocy przedmedycznej), bądź zapewnienia jej udzielenia poprzez wezwanie lekarza, ewentualnie karetki pogotowia w przypadku kiedy, ofiara doznała obrażeń;
- Niezwłoczne powiadomienie dyrektora szkoły;
- Powiadomienie rodziców ucznia;
- Niezwłoczne wezwanie Policji w przypadku, kiedy sprawa jest poważna i niezbędne jest profesjonalne zabezpieczenie śladów przestępstwa, ustalenie okoliczności i ewentualnie świadków zdarzenia.

W przypadku znalezienia na terenie szkoły broni, materiałów wybuchowych, innych niebezpiecznych substancji lub przedmiotów, należy zapewnić bezpieczeństwo przebywającym na terenie szkoły osobom, uniemożliwić dostęp osób postronnych do tych przedmiotów, wezwać Policję.

W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić Policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratora lub Policję.

VIII. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia przypadków kradzieży na terenie szkoły.

1. Nauczyciel prowadzący zajęcia lub wychowawca, po otrzymaniu informacji od ucznia o kradzieży, przeprowadza z poszkodowanym i świadkami rozmowę w celu ustalenia okoliczności zdarzenia.
2. Następnie poszkodowany i świadkowie sporządzają notatkę z zaistniałego zdarzenia.
3. Nauczyciel podejmuje działania zmierzające do zwrotu skradzionego mienia poszkodowanemu, z wyłączeniem jednak przeszukania domniemanego sprawcy.
4. Nauczyciel, który podjął wstępną interwencję, przekazuje informację o zdarzeniu wychowawcy klasy poszkodowanego i sprawcy, a w przypadku jego nieobecności pedagogowi.
5. Wychowawca lub pedagog, jeżeli istnieje taka konieczność, kontynuują wyjaśnianie okoliczności zdarzenia.
6. W sytuacji ujawnienia sprawcy, wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę ze sprawcą zdarzenia oraz jego rodzicami. Rozmowa obejmuje informacje o ustalonych

okolicznościach zdarzenia, ustalenie formy i terminu zwrotu skradzionego mienia oraz sposób ukarania sprawcy.

7. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z poszkodowanym i jego rodzicami przekazując ustalenia podjęte podczas spotkania ze sprawcą i jego rodzicami.
8. W uzasadnionym przypadku pedagog i wychowawca w porozumieniu z dyrektorem szkoły podejmują decyzję o zawiadomieniu Policji. O tym fakcie informują rodziców poszkodowanego i sprawcy.

Postanowienia dodatkowe

a) Szkoła nie odpowiada za przedmioty wartościowe, np. telefony komórkowe, biżuterię, odtwarzacze MP3 i MP4, pieniądze, urządzenia teleinformatyczne, rowery itp./.

IX. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii i innych przestępstw seksualnych w szkole.

1. Po stwierdzeniu zagrożenia należy poinformować dyrektora szkoły oraz pedagoga.
2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawieniu się osób obcych, zaczepiających uczniów, należy bezzwłocznie powiadomić Policję.
3. Dyrektor szkoły przekazuje pracownikom szkoły informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. Wychowawcy i pedagog powinni podjąć działania profilaktycznie wśród uczniów.
5. W przypadku stwierdzenia, że uczeń był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać poinformowani rodzice/opiekunowie ucznia i Policja.
6. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę indywidualną z uczniem – w obecności rodziców/opiekunów ustala przyczyny i okoliczności zdarzenia.

X. Procedura postępowania nauczycieli w sytuacji wystąpienia przypadków niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole.

1. Powiadomienie wychowawcy lub pedagoga o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczniów w szkole, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od ucznia zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczeń przekazuje nauczycielowi informacje o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia konsekwencji ze strony uczniów biorących udział w tego typu zachowaniach.
3. Wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z uczniem oraz informuje rodziców/opiekunów o zaistniałym zdarzeniu.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczniem jest niewystarczające dla zmiany jego zachowania, wychowawca lub pedagog przeprowadza rozmowę z rodzicami i uczniem w ich obecności w celu ustalenia dalszego postępowania z dzieckiem.
5. W sytuacji gdy rodzice/opiekunowie odmawiają współpracy lub nie reagują na wezwania, gdy szkoła wykorzysta dostępne jej metody oddziaływań wychowawczych i nie przynoszą one zamierzonych efektów, dyrektor szkoły pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji Sąd Rodzinny lub Policję.
6. Gdy zachowanie ucznia może świadczyć o popełnieniu przez niego przestępstwa (np. gwałt), pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły po uprzednim powiadomieniu

i zjściu rodziców/opiekunów ucznia, zawiadamia Policję, która postępuje zgodnie ze swoimi procedurami. Pedagog szkolny całe zdarzenie dokumentuje sporządzając możliwie dokładną notatkę.

XI. Procedura postępowania nauczycieli na wypadek wystąpienia aktów przemocy i agresji w szkole – fala.

Zdarzenia i zachowania agresywne:

- groźby i zastraszanie;
- naruszenie godności osobistej (ublizanie, wyszydzanie, rozpowszechnianie kłamstw słownie lub w Internecie, obraźliwe napisy, ośmieszanie, obmawianie, manipulacja związkami przyjaźni; naruszenie nietykalności cielesnej poprzez uderzenie, kopnięcie, popychanie, przewrócenie itp.);
- rozboje i wyłudzenia.

1. Postępowanie gdy stronami zdarzenia są uczniowie:

- a) nauczyciel stara się doprowadzić do przerwania incydentu, w razie potrzeby wzywa pomoc;
- b) udziela pomocy poszkodowanym, powiadamia pielęgniarkę szkolną, która w razie potrzeby wzywa pogotowie;
- c) nauczyciel izoluje sprawcę czynu, pozostawiając go pod opieką pedagoga szkolnego lub innego nauczyciela;
- d) nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i sporządza notatkę służbową;
- e) dyrektor powiadamia rodziców uczniów biorących udział w zdarzeniu,
- f) w przypadku odmówienia współpracy przez rodziców lub niemożności skontaktowania się z nimi dyrektor powiadamia Policję;
- g) dyrektor ustala okoliczności i świadków zdarzenia oraz zabezpiecza ewentualne ślady i dowody w celu przekazania ich Policji.

XII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku obecności na terenie szkoły osób niepożądanych, zachowujących się niewłaściwie lub zwierząt zagrażających bezpieczeństwu uczniów.

1. Zwierzę bez opieki właściciela na terenie szkoły.

- a) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia izoluje uczniów od zwierzęcia (uczniowie nie wychodzą z klasy, a gdy są na boisku na polecenie nauczycieli wracają do budynku szkoły).
- b) Nauczyciel lub pracownik szkoły będący świadkiem zdarzenia zawiadamia pracownika obsługi.
- c) Pracownik obsługi informują dyrekcję szkoły i podejmują działania zmierzające do odizolowania zwierzęcia.
- d) Pracownik obsługi lub inny pracownik szkoły wzywa służby weterynaryjne.

2. Osoby trzecie bezzasadnie przebywające na terenie szkoły lub osoby zachowujące się niewłaściwie na terenie szkoły

- a) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził bezzasadny fakt przebywania osoby trzeciej w szkole prosi o opuszczenie jej terenu, a w przypadku odmowy zawiadamia dyrektora szkoły.
- b) Nauczyciel lub inny pracownik szkoły, który stwierdził niewłaściwe zachowanie osoby trzeciej przebywającej w szkole stosuje słowne upomnienie, a w przypadku braku reakcji prosi o opuszczenie jej terenu i zawiadamia o zdarzeniu dyrektora szkoły.
- c) W przypadku braku reakcji dyrektor szkoły zawiadamia Policję.

XIII. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku próby samobójczej ucznia.

1. Działania uprzedzające, zapobiegawcze:

- a) omówienie problematyki na forum Rady Pedagogicznej;
- b) upowszechnienie procedur przewidywania zamachów;
- c) monitorowanie stanu psychicznego uczniów, reagowanie na symptomy ostrego, chronicznego stresu, objawy depresji.

2. Działania interwencyjne:

- a) ustal i potwierdź rodzaj zdarzenia;
- b) nie pozostawiaj ucznia samego;
- c) usuń wszystko, co może ułatwić realizację zamiaru;
- d) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w bezpieczne, ustronne miejsce;
- e) zbierz wstępnie informacje o okolicznościach zdarzenia;
- f) wezwij pomoc (pogotowie, policję, straż pożarną) jeśli potrzeba;
- g) zadbaj, żeby interwencja służb przebiegała dyskretnie;
- h) towarzysz uczniowi- jesteś dla niego ważny;
- i) zawiadom dyrektora szkoły;
- j) dokonaj szybkiej oceny zagrożeń, wg klucza:
  - ryzyko umiarkowane
np. uczeń mówi o samobójstwie, nie mówi jak to zrobi, nie było wcześniejszych prób,
  - duże ryzyko
np. wystąpiły czynniki przedwypadkowe, uczeń mówi jak to zrobi, były wcześniejsze próby,
  - ekstremalne ryzyko
np. wystąpiły wskaźniki przedwypadkowe, uczeń dokonał samookaleczenia, podjął próbę nieudanego zamachu samobójczego lub inne działania zagrażające zdrowiu lub życiu, następnie:
    - a) zawiadom wychowawcę i pedagoga szkolnego, poinformuj o wynikach swojej oceny sytuacji (ryzyka); w razie potrzeby podejmij niezwłocznie działania w celu ratowania życia i zdrowia uszkodzonego: w szczególności należy wezwać odpowiednie służby oraz zapewnić w miarę możliwości opiekę psychologa;
    - b) wychowawca powiadamia rodziców;
    - c) dyrektor szkoły dokonuje wyboru priorytetów i ustala strategię działania uzależniając ją od oceny sytuacji;

- d) należy chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami stresującymi (np. kontaktem z mediami, świadkami, itp.).

3. Działania naprawcze:

- a) dokonaj diagnozy ryzyka ponowienia zamachu uwzględniając, że odratowana osoba ma nadal poważne kłopoty z radzeniem sobie z problemami życiowymi;
- b) bezwzględnie skonsultuj dalszą strategię z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną lub placówką opieki zdrowotnej;
- c) podejmij próbę zmobilizowania rodziny, aby udzieliła wsparcia bliskiemu, zapewniła mu bezpieczeństwo, wzmocniła wzajemne więzi.

XIV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku żałoby po śmierci ucznia.

1. Działania uprzedzające:

- a) omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
- b) omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.

2. Działania interwencyjne:

- a) poinformuj nauczycieli, wychowawców;
- b) przypomnij zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania - na godzinach wychowawczych, innych lekcjach;
- c) poinformuj uczniów na forum klasy;
- d) stwórz możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.

3. Działania naprawcze:

- a) oceń potrzeby - monitoruj stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwróć uwagę na uczniów, u których stwierdzasz szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji;
- b) skonsultuj sytuację z pedagogiem lub specjalistą z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej;
- c) ułatw kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

XV. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku epizodu psychiatrycznego ucznia.

Epizod psychiatryczny: to zaburzenie psychiczne, które charakteryzuje nagły początek i szybki przebieg. Bez żadnych objawów ostrzegawczych, w ciągu kilku dni dochodzi do rozwoju objawów psychiatrycznych, takich jak zaburzenia postrzegania rzeczywistości, omamy i urojenia. Epizod psychiatryczny najczęściej ma charakter reaktywny, czyli jest reakcją na nieprzyjemne zdarzenie czy silny stres. Ryzyko wystąpienia epizodu psychiatrycznego zwiększają cechy osobowości typu borderline, a zwłaszcza trudności w ocenie rzeczywistości oraz zaburzone relacje z ludźmi i zmienność stanu psychicznego mogąca w sytuacji stresowej doprowadzić do stanu psychicznego w kierunku psychiatrycznym. Wpływ na jego wystąpienie mogą mieć także alkohol i substancje psychoaktywne (narkotyki, dopalacze). Epizod psychiatryczny charakteryzuje nagłe i gwałtowne wystąpienie objawów psychiatrycznych i zaburzeń nastroju:

- *omamów (halucynacji) - omamy słuchowe (głosy komentujące, dyskutujące lub rozkazujące)*
- *urojeń - najczęściej prześladowcze, ksobne; omamy i urojenia mają wyrazisty charakter i ulegają szybkim zmianom (w ciągu dni lub nawet godzin);*
- *zaburzeń myślenia;*
- *zaburzeń napędu psychomotorycznego;*
- *euforia lub lęk;*

- *nastrój depresyjny;*

- *chwiejny nastrój.*

Zaburzenia te ustępują w krótkim czasie i zwykle nie nawracają (u części osób drugi rzut choroby zwykle nie następuje).

1. Działania interwencyjne:

- a) nie pozostawiaj ucznia samego;
- b) reaguj spokojnie, łagodnie;
- c) bez rozgłosu przeprowadź ucznia w spokojne miejsce;
- d) na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu;
- e) zawiadom pogotowie ratunkowe;
- f) nie skupiaj się na rozstrzygnięciu, czy to jest psychoza.

2. Działania naprawcze:

- a) jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę - np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany);
- b) jeżeli uczeń sobie tego nie życzy- nie informujemy klasy;
- c) wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia (pomoc psychologiczno-pedagogiczna);
- d) konsultować postępowanie z lekarzem, który leczył ucznia (lekarz jednak nie musi udzielać informacji);
- e) udzielić elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazać możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, przyszpitalnych grupach wsparcia.

XVI. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku zagrożenia atakiem terroistycznym.

Poniższe rekomendacje odnoszą się do niezbędnej reakcji nauczyciela i dotyczą sytuacji wtargnięcia napastnika z niebezpiecznym narzędziem lub bronią, który strzela do osób znajdujących się na korytarzu i w salach lekcyjnych, tzw. *aktywny strzelec*.

- **Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się, zamknij drzwi na klucz (*zabarykaduj się*)** - szybkie zamknięcie drzwi może uniemożliwić napastnikowi wejście do pomieszczenia i zabicie kolejnych osób;

- **Wycisz i uspokój uczniów** - wszelkie dźwięki wydostające się z sal lekcyjnych mogą spowodować próbę wejścia napastnika do pomieszczenia lub ostrzelanie sali lekcyjnej przez drzwi czy ścianę;
- **Zaopiekuj się uczniami ze SPE (specjalnymi potrzebami edukacyjnymi) i uczniami, którzy potrzebują pomocy** - należy zwrócić szczególną uwagę na dzieci, które specyficznie reagują na stres i mogą mieć problemy z opanowaniem emocji;
- **Każ bezwzględnie wyciszyć, wyłączyć telefony** - niespodziewane sygnały telefonów mogą zdradzić obecność osób wewnątrz zamkniętych pomieszczeń i zachęcić napastnika do wejścia;
- **Poinformuj policję wysyłając informację tekstową - SMS o zaistniałej sytuacji** - w przypadku wtargnięcia napastnika do szkoły niezbędnym jest natychmiastowe przekazanie informacji Policji;
- **Zasłoń okno, zgaś światło** - należy zaciemnić salę aby utrudnić obserwację osób zabarykadowanych w salach lekcyjnych przez osoby współpracujące z napastnikami, a znajdujące się na zewnątrz obiektu szkolnego;
- **Nie przemieszczaj się** - przemieszczanie się może powodować dźwięki lub cień, który może zostać zauważony przez napastników;
- **Stań poniżej linii okien, zejź z światła drzwi** - przebywanie w świetle drzwi rzuca cień i może zostać zauważone przez napastników;
- **Zejź z linii strzału, połóż się na podłodze** - z reguły napastnicy strzelają na wysokości około 1 do 1,5 m. Strzały z broni palnej bez problemu penetrują drzwi i mogą zabić osoby znajdujące się wewnątrz;
- **Jeżeli padną strzały, nie krzycz** - napastnicy oddając na ślepo strzały przez zamknięte drzwi chcą sprowokować krzyki przerażonych osób i upewnić się czy w salach rzeczywiście nikogo nie ma;
- **Nie otwieraj nikomu drzwi** - interweniujące oddziały policji w przypadku takiej konieczności same otworzą drzwi. Napastnicy mogą zmusić osoby funkcyjne do przekazania komunikatu, który ma spowodować otwarcie drzwi;
- **W przypadku wtargnięcia napastnika do pomieszczenia podejmij walkę, która może być ostatnią szansą na uratowanie życia** - w sytuacji obecności aktywnego strzelca jego celem jest zabicie jak największej liczby ludzi. W takiej sytuacji podjęcie walki może dać jedyną szansę na uratowanie życia.

W przypadku bezpośredniego kontaktu z napastnikami, którzy dążą do przejęcia kontroli nad szkołą:

- **Wykonuj bezwzględnie polecenia napastnika** - wszelkie próby oporu mogą być uznane przez napastników jako akt agresji i zakończyć się śmiercią zakładników;
- **Na żądanie terrorystów oddaj im przedmioty osobiste, np. telefon** - wszelkie próby oszukania napastników mogą zakończyć się śmiercią osoby oszukującej;
- **Poinformuj, że nie możesz wykonać jakiegoś polecenia** - w takim przypadku ewentualne niewykonanie polecenia napastników nie zostanie potraktowane jako próba oporu;
- **Nie patrz terrorystom w oczy, unikaj kontaktu wzrokowego** - w takiej sytuacji patrzenie w oczy może zostać uznane za akt prowokacji i agresji;
- **Nigdy nie odwracaj się plecami do napastnika** - odwracanie plecami może zostać uznane jako akt agresji czy lekceważenia, utrudnia także orientację w sytuacji;
- **Nie zwracaj na siebie uwagi** - niezwracanie na siebie uwagi może zwiększyć szansę na uratowanie życia w przypadku, gdy zamachowcy zdecydują się zabić kogoś dla przykładu;
- **Nie lekceważ napastnika i nie bądź agresywny** - brak szacunku i agresja mogą zostać ukarane przez zamachowców;
- **Nie oszukuj terrorysty** - oszustwo może zostać potraktowane jako brak szacunku czy agresji i zostać ukarane;
- **Uspokój uczniów, zawsze zwracaj się do nich po imieniu** - zwracanie się do uczniów po imieniu pozwala na ich spersonalizowanie, co może spowodować lepsze ich traktowanie przez zamachowców;
- **Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami** - wiedza ta w konsekwencji obniży agresję ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie odstaje od reszty;
- **Pytaj zawsze o pozwolenie, np. gdy chcesz się zwrócić do uczniów** - każda aktywność podjęta bez zgody zamachowców może zostać potraktowana jako akt oporu czy agresji i w konsekwencji ukarana;
- **Zawsze korzystaj z dobrej woli terrorysty** - nigdy nie wiadomo, kiedy kolejny raz będziemy mogli napić się czy zjeść posiłek.

W przypadku działań antyterrorystycznych podjętych przez Policję:

- **Nie uciekaj z miejsca zdarzenia, nie wykonuj gwałtownych ruchów – możesz zostać uznany za terrorystę** - policja w trakcie operacji odbijania zakładników nie jest w stanie odróżnić napastników od ofiar;
- **Nie próbuj pomagać służbom ratowniczym, dyskutować z nimi** - próba pomocy siłom bezpieczeństwa bez ich wyraźnej zgody czy prośby może zostać potraktowane jako akt agresji;
- **Połoń się na podłodze, trzymaj ręce z otwartymi dłońmi najlepiej na wysokości głowy** - taka pozycja pozwala widzieć ewentualne niebezpieczne narzędzia będące w posiadaniu zamachowców, którzy wtopili się w szeregi zakładników;
- **Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom** - postawa taka ułatwia działania policji, a także identyfikację zamachowców, którzy próbują się wtopić w szeregi napastników;
- **Nie trzyj oczu w przypadku użycia gazów łzawiących** - tarcie oczu tylko pogarsza skutki użycia gazu łzawiącego;
- **Pytaj o pozwolenie zaopiekowania się swoimi uczniami** - wszelkie samowolne działania mogą zostać potraktowane jako akt agresji i mogą utrudnić akcję ratunkową;
- **Odpowiadaj na pytania funkcjonariuszy** - policja zbiera kluczowe informacje mające się przyczynić do skutecznej akcji uwolnienia zakładników i identyfikacji zamachowców;
- **Bądź przygotowany na traktowanie ciebie jako potencjalnego terrorysty dopóki twoja tożsamość nie zostanie potwierdzona** - w pierwszej fazie operacji odbijania zakładników policja nie jest w stanie odróżnić zakładników od napastników, którzy często próbują się wtopić w tłum i uciec z miejsca ataku;
- **Po wydaniu polecenia wyjścia – opuść pomieszczenie jak najszybciej, oddal się we wskazanym kierunku** - w przypadku interwencji sił bezpieczeństwa należy wykonać polecenia dokładnie tak, jak tego chcą siły interwencyjne;
- **Nie zatrzymuj się dla zabrania rzeczy osobistych, zawsze istnieje ryzyko wybuchu lub pożaru** - najważniejsze jest uratowanie życia i zdrowia, a dopiero później ratowanie dóbr materialnych.

W przypadku, gdy uczeń w szkole lub podczas zajęć organizowanych przez szkołę przejawia zachowania niewłaściwe nieujęte procedurami postępowania, decyzję o poniesionych przez ucznia konsekwencjach podejmuje zespół nauczycieli w składzie: wychowawca, pedagog w porozumieniu z dyrektorem szkoły.